

36

AUSPICE DEO!
DISSERTATIO ACADEMICA,
^{DE}
**PUGNIS
LITERATORUM
RIDICULIS,**
Cujus

PARTEM PRIOREM,
Venia Ampliss. Fac. Philos. in Academ. R. Aboënsi;
Sub PRÆSIDIO

Viri Maxime Reverendi atque Celeberrimi

**D_{N.} JOHANNIS
BROWALLII,**

S. S. Theol. Doct. ac Scient. Nat. Prof. Reg. & Ord.

Publicè disquisitioni subjicit

JACOBUS FALANDER E. Fil.

OSTROBOTNIENSIS

ad diem XXVII. Apr. Anni MDCCXLV.

Horis antemeridianis consuetis.

ABOM, Excid JOH. KIÆMPE, Reg. Acad. Typogr.

VIR O
Admodum Reverendo atque Praclarissimo,
Dn. Mag. ERICO FALANDRO,
Ecclesiarum Littingoënsium PASTORI meritissimo
& adjacentis districtus PRÆPOSITO adcaratissimo,
PAREN TI OPTIMO, INDULGENTISSIMO
Omni pietatis cultu ætatem devenerando.

Mandato Tuo obediens, faventissime Parens, decreveram specimen Academico facta Ostrobotnia, patrie dulcissime, juvenili ausu delineare; quod argumentum non potuit non natalis soli amantissimo pre reliquis arridere; presentis vero temporis angustia & defectus annalium antiquioris evi a proposito me deflectere coegerit. In descriptione ergo Scultitiæ pugnacis literariæ virium mearum experimentum facere constitui; hujus autem speciminis in lucem iam prodiens prior particula puicerriman mibi occasionem subministrat, pietatem, qua Te, Pater indulgentissime, colo atque exoscular, publice explicandi. Dum vero quantum mibi a cunis usque presbiteris mente revolvo, beneficiorum mole & numero obruor ac in ipso gratitudinis ardore atque scriptoris impetu deprehensus quasi & confusus heros. Et profecto, cum nulla, quanta demum cunque fuerit, ingenii vis atque dicendi facultas parentum erga natos amorem, merita & beneficia verbis exequare unquam possit, eo ego minus filiali officio satisfacere queo, quod indulgentiore

vix alter usus sic Parente; tanta enim semper cura ac
sollicitudine, etiam medios inter furores bellicos ac annone
sevitias, me foristi, tantum informationi mea impendisti &
laboris & impensarum, ut maius & illustrius paterni asse-
cilius exemplum mea quidem etatis haud ruderit experientia;
sed in temporum preterlapsorum monumentis operose qua-
rendum censem. Eadem autem, Pater optire, insignis
Tua indulgentia facit, ut piam & gratam mentem levi-
densi huc munusculo, tanquam documento qualicunque publi-
co declarare audeam. Neque enim hanc tantillam oblatio-
nem ex proprio meo deponsi penore; sed Tuæ curæ & li-
beralitati acceptam refro & hujus qualiscunque doni facul-
tatem; eoz Tibi, Pater carissime, lubentius, quod Tuum
est, studiorum has meorum primitias sacratas volui. Acci-
pe igitur gratia solita ac paterno favore hoc quidquid est mu-
neris, ut filialis culius & observantie documentum. Sopitem
Te ac incolorem quam diutissime servet Summus rerum
Arbiter & Ecclesie sua & Tuis, interque eos & tibi,

OPTIMI PARENTIS

Obedientissimo Filio
JACOBO FALANDRO.

Min Högtårade käre Swäger.

Man häller ofta det för vist
Hvad LÄRDE munnar prata/
Dock bland dem uppas mången twist
Den man bör sky och rata.

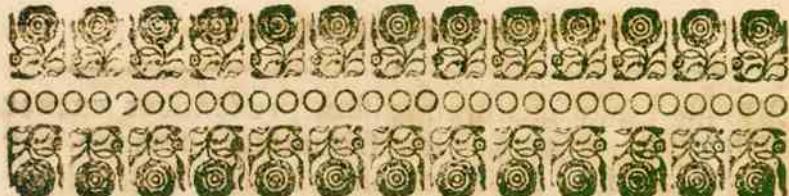
Hvad J/ min Swäger/ os har härde
Förtienar sybrjas wida/
At mycket blott är LÄRDE vrärdt
Hvarom de LÄRDE SKRIDA.

ABR. J. ROERING.

AUCTORI AMICO:

Xέμα γοεῦσι καλοῖς, πτα Σοί ωπέ μόθοισκα,
Ισμοτίνης αγαθῆς ἀντὶ καὶ ἐντοῖς;
Γερματη φύδε μόχος μή αποτυχεῖς Φιλίους,
Αλλὰ τεὸς μαρεῖς τόνδε Γονῆς καλόν.
Τὸν λαῖνον ἔμεν μαλα θυρον, Επαιρε ΦΑΛΑΝΔΕΡ.
Εὖ καὶ ἐπισταμένας Μάστις ὅπη παρεῖς,
Μαρτυρίη στηρίσσα Σεο γλαφεη Διατριβή.
Σοὶ διὸ συγχαίρω, ὅλβια ἐυχόμενθω.
Παμβοτσλεὺς σώσαι Σ', οἴκον δε χ' ὄνταιονες ἴθλας!
Δέσθω Σοὶ γλυκερφ ἄθλαπ λῶσι ΘΕΟΣ!

Gratibus festinabat
M. PEITHZIUS

I. N. J.

§. I.

Pugnas Literatorum ridiculas, vetustæ con-
suetudinis vitia, rite si persequi volueri-
mus, integra volumina ejusmodi doctis
deliramentis possent impleri; brevitati vero stu-
dentes, speramus Lectores Benevolos paucissima,
quæ Minerva juvenilis exhibere poterit, me-
liorem in partem interpretaturos.

Literati nobis dicuntur, non qui eruditæ seu foli-
de docti sunt, sed qui studiis literarum operam na-
vant & eruditionem præ se terunt. Hos inter cer-
tamina & altercationes sæpius existere nemo igno-
rat; & multipliciter quidem in pugnando peccatur;
nos tamen ea certaminum eruditorum vitia,
qvæ charactere ridicoli insigniuntur, solummodo
considerabimus. Est autem heic loci *ridiculum*,
quod, non quidem *ex intentione* agentium, sed

A

par

per suam ipsius naturam risum prudentibus excitat eodemque dignum est. Occultatur namque abs lui auctoribus, quod loquimur, ridiculum, & iudicij observatorum acumine detegitur, ingenioque illustratur, cum parallelismus occulti cū manifesto ridiculo explicatur. Quam sibi operam sumerunt Satyrici & Comœdi; quippe qui vitia hominum ut plurimum sub ratione ridiculi taxant. Eatenus ergo ridiculum nostrum differt a *ludicro*, quod histriones, ludiones, mimi &c. festantur, eum præcise in finem, ut ritum excitent; itemque a *facetis*; plurimum tamen illæ salem a ridiculo mutuantur; utpote quæ eo magis placent, quo aptius illud detexerint,

§. II.

Ratio autē ridiculi hujus formalis, seu illud in quo præcise consistit, difficili⁹ est explicatu; vix enim nominalis, multo minus essentialis ejusdem notio satis evoluta est; ex usu igitur, ne in eum peccemus, penes quem & vis & norma loquendi, characteres quosdam eruemus, quibus cognoscitur ridiculum, qui-que ad naturam ejusdē aliquatenus intelligendam manuducere possunt. Quod ridemus in genere qui-dem imperfectio est & specialius stultitia apud ali-os observata, a qua nos ipsos immunes existimus; vitia igitur complectitur, non tamen enor-mia & funesta, sed talia, quæ vulgo leviora repu-tantur; atrocitas enim peccati ridiculum, quod a-lio-

lioqui in actione latet, absorbere quasi videtur & alios affectus excitare, utpote dolorem, odium, indignationem, misericordiam &c. sub quibus vel leviter admodum vel plane non sentitur ridiculum. Hæc autem, quæ de virtutibus levioribus ridiculum constituentibus dicimus, pro opinione magis hominum, quam pro rei natura intelligenda sunt; talia enim sœpe ridentur, quæ rei publicæ & privatæ maximo sunt detimento. Variare proinde etiam quodammodo videtur natura ridiculi pro hominibus ridentium ingenio atque indole. Semper tamen hoc in puncto laborare deprehenditur mens humana certa quadam malitia, quæ aliorum incommodis delestat; ita: cadentem rident homines & in negotio errantem, surgentem vero, & recte agentem indifferenti adipicimus oculo. Ulterius observare licet: concessa est hominibus facultas nexus rerum perspicendi, verum & rectum cognoscendi; quando vero fallitur aliquis in rebus trivialibus omnibusque obviis, vel in ejusmodi casibus, ubi ipse quodam pacto significavit se aliis præstare, aut hoc vel illud perficere posse, is defectus observatus hominem ridiculum facit eo magis, quo se magis ipse extulit. Est igitur ridiculum imperfectio, vitium, stultitia, error infortunium in casibus, qui leviores reputantur; ordinis absentia, frustrans labor, conatus sine carens vel sine excidens.

§ III.

PROINDE, cum principia actionum humanarum sint intellectus & voluntas, utriusque vitio ridiculum deberi manifestum est; in necessariis vero motibus nullus eidem locus est, nisi quatenus sub ratione libertatis aut saltem spontaneitatis spectantur. Duplex igitur fons ridiculi est, error intellectus & voluntatis; quamobrem vitium Doctoris sui umbrati ci constituit DAN. FRID. JANUS p. 7. in motibus ineptis animi & ingenii. Affectus proinde pravi cum defectibus & erroribus facultatum intellectivarum, secundi ridiculi nostri sunt parentes; prajudicia nunquam fere ut vires mortuæ hic adsumunt. Ambitio, avaritia, voluptas, invidia &c. ut vires quam maxime vivæ considerari debent. Quod si error, stultitia pravique affectus literarum tarragine, tanquam adminiculo & fomite, suscitiantur & acuantur, eo conspectius redditur vitium ridiculi; ut apud eos, qui literarum studiis perversam & infelicem operam navant sèpius observare licet. Rem in sequentibus exemplis quibusdam illustrabitur, quod nimirum ad pugnas literatorum hoc vitio infectas attinet; Et profecto ut ingenium atque indolis pravitas, ita & ridiculum in pugnando quam maxime elucet, ubi affectum sèpius furori libera relinquitur agendi potestas; difficulter igitur, cum ad certamina & bella ventum fuerit, ridiculum occultatur; produnt autem multi illis in casibus stultitiam, qui alioqui sapientes habiti fuerunt.

§ IV.

§. IV.

Non quidem omne ridiculum exhauriunt fama
sa *pedantismi* & *charlataneria* vitia, vix tamen
ulla Literatorum occurunt ridicula certamina, quæ
eorundem aut alterutro aut utroque non laborant;
immo hæc ut plurimum proxime certamina de-
ctorum ludicra efficiunt. Est autem *pedantismus* o-
stentatio in rebus nullius momenti, qua ruditas &
detectus intelligentiae errorque inclinationis prodi-
tur, seu, quando homines in rebus nihili, aut
nimis diligenter in minus necessariis occupantur
& operis summam in eodem inutili æ vano labore
constituunt, necessaria maxime & essentialia ne-
gligentes; quale vitium non literatis solum sed
multiis etiam alijs commune est; Recte igitur *PIL-
FENDORFIUS* observavit: *Pedantismum mentis non lite-
ratorum aut secta alicuius ritum esse, sed omnis generis
conditionis & ordinis homines perambulare.* De Jur.
Nat. & Gent. Lib. 2. §. 3. p. 256. In arctio-
ri autem significatu de ineptis & ab usu rerum ab-
horrentibus pædagogis prædicatur, quo in sensu
pædantes & doctores umbraticos pro synonymis
habuit supra laudatus *JANUS* libro citato pag. 2. &
seqq quod utriq speciosis ac inutilibus disputationibus in-
pte admodum se gerant &c. *Charlataneriam* autem vocant
pravam cupiditatem artemque alios quaestus cau-
ta decipiendi; quæ quidem cum ratione denomina-
tionis satis congruit descriptio. Talem charlatanum

ex

ex sutori Medicum describit *PHÆDRUS* Lib. I. fab. 14. Si vero ultum vocabuli respexerimus generaliorēm, *charlataneria* vocatur, quando homines sermone, gestibus & quibus demum cunque modis magnam aliis sui opinionem ingenerare conantur suas. que res supra modum & enormiter commendare; tales id quærunt, ut videantur scire ea quæ nesciunt, posse quæ nequeunt, habere quæ defunt, &c. qualis nugatoria ars apte Svetice *Trumfligeri* nuncupatur; & longe lateque ad tegendos defectus famamque ac existimationem tuendam perutilis ac necessaria, secreto tamen, habetur.

§. V.

INTEGRAM possemus contexere bibliothecam Scriptorum, qui ridiculum taxarunt; nec pauci sunt, qui idem virium apud literatos detexerunt & risui exposuerunt; qui vero justa tractatione ridiculum in certaminibus obvium præcise exposuerit, neminem novimus. Scriptores tamen potiores, qui quædam illuc pertinentia suppeditarunt enumere operæ ducimus pretium: antiquiorem prætereuntes Graciæ satyram Latique, unde parca nobis admodum messis, primo nominamus loco *LUCIANUM* satyricorum pæne principem, qui mores philolophorum ridiculos false derisit. A. deinde *GELLIUS* noct. attic. Lib. XIV nonnulla hue facientia suppeditat. Deinde *H. CORNELIUS AGRIPPA* de vanitate scientiarum, eum sibi scopum præfixum habuit, ut defectus disciplinarum, ineptam eruditio-

nem

nem & ludicros literatorum lapsus exagitaret. Pos-
sent etiam quædam *SENECAE* epistolæ citari; nec pe-
nitus ~~adversari~~ sunt *FRISCHLINUS* in Prisciano vapu-
lante; *SCHOPPHIS* in Monarchia Solipsorum; *LILJEN-*
THALIUS in Machiavellismo literario; *CAPS.*, *ENS* in
Morosophia & *das Teutsche gespenst*; *GABR.*, *NAUDÆ-*
US de studio liberali; *OCT.*, *FERRARIUS* in prolusio-
nibus; ut Comedos recentiores taceam, *MOLIERI-*
UM, *HOLBERGIUM* &c, atque Satyricos *BOILEAVIUM*,
STEELIUM, *SPIFTIUM*, &c. qui hoc eruditorum viti-
um varia *ex* parte tetigerunt. Maxime tamen pro
præsenti in rem nostram esse videntur: *BELLEGARDE*
reflexions sur le ridicule; *MENCKENIUS* charlatane-
ria eruditorum; D. *FRID.*, *JANUS* de doctoribus um-
braticis; *WEISSII* Erts narrar; *BOCCALINI* raggvagli
di Parnasso; *BALSACII* Barbon, aliaque nonnulla;
LIPSII Satyra Menippæa, *CUNÆI* Sardi venales; *MON-*
TAIGNE du pedantisme. *REGNIERII* pedant; La me-
tamorphose du docteur *MACRON* en perroquet.
STRADÆ Momus &c. Addi possent *LISCOVII* scripta
quædam satyrica germanica, aliaque, quorum forte
nonnulla in sequentibus citabimus.

§. VI.

PRudens & æquus Lector facile animadvertisit
me, dum ridiculas literatorum pugnas exagito,
neutquam necessitatem ac utilitatem certaminum
in rebus literis infringere velle; pro veritate & con-
tra errores pugnandum utique est, & id quidem,
appa-

apparatu constitue negotii ipsius necessitati atque
materiæ dignitati æquali ac convenienti. Amica
præterea rationum cum ratione instituta collatio ad
veritatis negotium promovendum haud parum con-
fert. Interim tamen & hic perversus pugnandi
modus certamina inutilia & noxia, frequenter
quoque ridicula efficere potest: ita *SIMON GEDDICHUS*
adversarium ludentem, quem non satis in-
tellexit, convitiis plurimis & argumentis seriis ad-
gressus, humanæ naturæ prærogativam lexi*foemini-*
nino adserturnus, ridiculi specimen certaminis edi-
dit; similiter *SWIFTIUS*, cum sub *BICKERSTAFFI* nomi-
ne evulgaverat prognosticon anni 1708, quo ho-
minum credulitatem risit, aliquos adeptus est ad-
versarios, interque eos *SPENCERUM* & *BLOCKIUM*,
qui, ridiculo ausu, serio eum refutare adgressi sunt;
maxime autem ridiculus evasit *Calendariographus PAR-*
TRIDGE, cum suo ipsius exemplo prædictionum
Bickerstaffianarum falsitatem comprobare conaretur.
Ita serio & in re seria saepius certamina instituun-
tur, quæ tamen ob defectum in pugnantibus ingenii,
&c. ludicra esse a prudentibus deprehenduntur. Con-
tra vero ludendo verum dicitur, in rebus etiam ma-
xime seriis, & certamina quædam delectante lu-
dicro se commendant, quæ tamen ridicula re ipla-
non sunt; licet errores adversariorum sub chara-
ctere ridiculi taxent; Huc pertinet elegantissimi
ingenii libellus: *Lettres à un Provincial par LOUIS de*
MONS.

MONTALTE; ubi CAROLUS PASCHALIUS ita doctrinam moralem jesuitarum risui exposuit, ut potentiores secta Lojolitica vix experta sit adverarium. In controversia de præminentia antiquorum præ recentioribus, quod elegantiores imprimis literas adtinet, ingeniosissimum habemus SVIF/H proelium librorum in Bibliotheca Londinensi Regia; BATAILLE des livres donnée a St. James; ipsa autem, quæ pulcherrimo libello occasionem dedit, controversia non omni prortus caret ridiculo. Prædictam refutandi methodum alii quoque quam plurimi, vario tamen successu, secuti sunt. e. g. præter antea Laudatum SVIFTIUM in Dissertatione de abolitione Christianismi in Anglia, Fabula de Tonna, Guliverio &c. auctor libelli. Conte de Gabalis & Epistolarum, quæ dicuntur, Persans, Cabalistiques, Juifs; Neque infimum hic meretur locum anonymi libellus, cui titulus: Voyage du monde de Des Cartes. Imo multa alia: hic referri quoque possent scripta Polemica; ubicunque enim vitium in argumentatione falsa vel cogitatione inepta dilucide oculos ponitur, stilo convenienti, ridiculum ejusdem elucet. Hac eadem methodo in scriptis eristicis delectatus est PUFENDORFIUS, CHR: THOMA: S: &c. turpiter vero ea abusi sunt: VANINUS, SPINOZA, Baro de la HONTAN aliisque nefarii hujus generis homines.

§. VII.

Cum vero ridiculum, quod in certaminibus
B lite-

literatorum occurrit, mense revolvimus, nube quædam specierum ejusdem nos involutos deprehendimus; proinde, ne dicendorum prorsus obruamur multitudine, sed aliquo nos extricemus pæcto, ad classem aliquas infinitam hanc multitudinem specierum ridiculi cogere conabimur, licet vix legibus methodi compesci possit vitii adeo ordini & rationi contrarii prolixa & vaga familia. Observamus tamen ridiculum pugnacis stultitiae aut in scopo certaminis, aut in caussis impulsivis, aut in materia litis, aut quoad adversarios, aut in mediis seu armis, modove illis utendi, aut in circumstantiis, vel ipso impetu quam maxime conspicuam esse; licet nec infrequentia prorsus sint certamina, quæ omnibus his modis peccant, adeoque insigniter & quam maxime ridicula sunt.

§. VIII.

Rationabilium disceptationum scopus est, ut veritas eluceat, errores autem refutentur; quamobrem etiam dialogisticam methodum multi præstantissimi adoptarunt Philosophi; quippe qua comode dubia proponi ac resolvi, sciendique cupidi rite informari possunt. Quando vero inepte docti hunc scopum pervertunt, & pro sola in verbis victoria pugnant ac disputant tantum ut fortiter disputent, vanæ & ridiculæ evadunt disceptationes. Talis præterea infeliciter præfixus finis totam studiorum rationem contaminat fructuque literarum ge-

genuino studiolos privat. Non enim quæritur nisi
 vana ad pugnas ~~παντας~~ & penu artificiorum,
 quibus adversarius prosterni, sententia propu-
 gnari plaususque adquiri possit. Omnes his con-
 troversiæ æque graves sunt, ubi modo tententia
 propriæ res agitur; omnis pugnæ modus indiffe-
 rentis; an argumentis, an sophismatibus, an An-
 dabatarum more, h. e. clausis oculis, pugnetur,
 nihil interest modo vinctant. Hoc pacto omnis
 Philosophiæ ratio in eam formam coire cogi-
 tur, quæ ad vanam victoriam adipiscendam aptis-
 sima; nec solum in vagis terminis præsidium, sed
 in terminorum quoque præcisione maximum hu-
 jus pugnæ artificium latet; quod non antiquior tan-
 tum scholastica, sed etiam recentior philosophan-
 di methodus exemplo commonstrat suo; præfidiis
 enim ejusmodi vel quam maxime opus habent in-
 genii latus, qui in systematibus universalibus,
 vanæ omnia sciendi cupidini velificaturi,
 speciem veritatum mentiuntur. JOACH. CAME-
 RARIUS in expositione vers: Sol. &c. §. XII docte
 hoc vitium exagit, quando, nimirum, ut ejus ver-
 ba jacent, disputatur, non ut veritas exquiratur, sed
 ut id quod quisque vult probetur, neque ut ratio sed ut
 ejusque oratio vincat; audiamus JO. LUD. VIVEM lib. I
 de caussis corr: art. T. I. Op f. 344. Nomen ipsum
 quidem testatur dici disputationes, quod per eas veritas ceu-
 pentaretur ac purgaretur; postea vero quam ab auditoribus
 profecta est laus & premium ad eum, qui optime videretur

sensisse, ex laude sepenumero dixitiae ac opes, prava vel honoris vel pecunie cupiditas animos disputantium invaserit, ut tanquam in rugna sola spectaretur Victoria non elucidatio veritatis, ut & ipse quidquid semel dixissent strenue thuerentur & adversarium prosternerent ac conculcarent -

----- ideo, quo maius esset opera pretium populum ad sua certanina admiserunt, tanquam spectatores fabule in theatrum producte ----- Nec solum in hanc opinionem popu'us eucurrat, finem dicendi esse disputare ut militie confictum; verum publicus consensus permultos veteranos & quasi triarios scholastice militiae rapuit ----- ut supervacaneum ac stultum censeant, si quis ad mentem & mores & quietum illud inquirendi genus philosophiam revocet, nullum esse alium studiorum fructum, quam presenti animo non CEDERE ADVERSARIO, intrepide eum vel aggredi vel sustinere, vel callere quo robore, qua arte, qua suppliantione sit subvertendus. Et post pauca: quanta nascitur hinc corruptela & moribus & disciplinis, inflammatis animis & ad pertinaciam obfirmatis? Et amores primus ad ravid, hinc improbitas, sanne, mine convitia, dum luctantur & ulti alterum tentat pro sternere. Estne bee exereitatio sapientia? estne hec professio venerande discipline? Egressi illinc, quæ scripta, maledicta, inrectiva mutue & odium inextinguibile? victoris gloria & arrogantia tanquam in cruento bello, & victi pudor atque inadvertia. Huc pertinent, quæ ex CHARISIO in Charlatanera MENCKENII p. 97. adducuntur: Hoc, inquit, intellectus morbo multi philosophiae Magistri in Academiis

laborant; quippe qui, ne vitam silentio transigant, & nomen suum commendent immortalitati, id agunt, ut publice disputantes peccatorum grammatices accusent & auditorum oculos in se converrant; quumque stercora sua expuerint, discedunt elati spiritu & id cogitatione sua compectuntur: me presti virum & hunc magistrum philosophie infamie nota adfecit &c. Caute igitur adolescentes studiosi ad exercitia disputatoria manuducendi sunt, ne gustus eorum depravetur & sine studiorum genuino excidant; facile enim exemplorum venenum in tenellos animos penetrat, nisi monitis salubribus præmuniantur. Peccata hoc in puncto doctorum salse exagitat, supra laudatus VIVES l.c. cum enim perversum disputandimorem descripterat, addit: Ergo in re pulcherrima & omnium præstantissima consulatum fuit statim adseverare puerum, & cum perpetuo exercere; altercandi statim natis initium, finis nullus nisi cum morte. Puer ad scholam deductus, primo confessim die jubetur disputare, & docetur jam rixari qui farè non potest. Idem in omni prorsus disciplina. conf. FLINGERUS de puerorum disciplina & recta institutione Cap. XII. de Disputatione.

§. IX.

STATUIMUS in superioribus principia actionum ridicularum esse ignorantiam cum opinione scientiæ pravisque affectibus ambitione sive vanitate, lucri cupidine, voluptate & pruritu disputandi, invidia &c. conjunctam. Quando ergo foedæ atque spuri-

spurcæ certaminum origines, motivæ, caußæve
impulsivæ deteguntur, vitium inibi latentis ridi-
culi luculentissime explicatur, imo prorsus in
aprico positum ab omnibus deprehenditur.
Ita VIVES noster I. c. Humilibus & sordidis ingenii, qui-
que dejecto capite hec sola intuerentur levia & momentanea
(honorem & divitias) parum est visum magnum pre-
mium ab studiis probitas & veri intelligentia; que duo illi
quod non satis accurate cernerent, nec quante effent estimatio-
nis assequebantur, praesentem mercedem quiescerunt pe-
cunie vel aure popularis. Ignorantia per se ridicula
non est; tamen, quando opinione scientiæ stipata
gliscit, ridiculos efficit ignorantes; id quod in certa-
minibus nostris frequentissimum est. Accusator
quondam MIRANDULANI, cum Cabballam unam ex
capitibus accusationis, iubente judice, definiret,
auctoris dixit satanicis nomen esse. qui contra Christum
scriperit; MENCK. I c. Hinc in altercationibus verba
sine mente, locutiones ambiguae, argumentationes
ineptæ & lapsus infiniti. Oppugnant saepe veterant
doctores opiniones novas, quas non intelligunt, in-
epte; sed magno tamen apparatu; fuggillant sci-
entias, condemnant libros, quos non legerunt vel
intelligunt, ne quid auctoritati atque existimationi
iuxæ lucelloque decedat; quorum quando rationes
agendi deteximus eo rideamus impensius. Maxime
profecto mirum est, & dolore quam risu dignius
eo vanitatis progredi posse miseris homines, ut
fragilitatis & imperfectionis humanæ penitus ob-
litis

liti esse videantur. Fuit qui gloriatus est (*) secum natas & morituras literas; erubescunt multi aliquid nescire, & proinde hypotheses ac bullata amplectuntur systemata, quibus fucum imprudentibus faciant & magnam opinionem tueantur scientiarum, non earum modo rerum quae existunt, sed etiam possibilium. Literati vana scientiae suae opinione inflati temper fere sua effata venerantur tanquam *Apollinis* responsa, quae causa haud minima est, eur tot & tantae inter eos agitantur lites. Existimant neminem huc usque extitisse, qui in tam novas curiosas & subtile res tanto inquirere valuerit ingenio; hinc alii alios tolerare nequeunt; sed quidquid unus dicit vel statuit, hoc reliqui statim impugnare adlaborant; quorum in numerum jure meritoque *THEOPHILUS RATNAUDUS* Jesuita refertur, qui eos aequo animo terre non poterat, qui suam amplecti sententiam recusarunt. conf. *PATINI* Epistol. Gal. Tom. 2. p. 328. Sed & aliorum aequo perversem fuisse indolem percepimus. Sunt, & forte adhuc, qui iis indignantur, qui a se diversa sentiunt aut scribunt; & dum ira inter proprios lares non contineri potest, scriptis eristicis, fannis, minis & contumeliis refertis, suam existimationem & dictaturam philosophicam ac literariam tueri & adulterere conantur. Fastus igitur literarius, doctis vulgaribus

(*) *REMMIUS* nimis *PALÆMON* *Vincentinus*, is ipse qui *MARCUM VARRONEM* pericum appellavit.

bus familiarissimus, ridiculorum plurimorum certaminum tons est ac levaturgo; licet ea de re se nunquam convinci patiatur. *SALMASIUS* vix tum demum æquis certari viribus duxit, si solus omnibus reliquis per totum mundum doctis se opponeret. Audiamus *COLOMSEIUM*; Messieurs *GAULMIN*, *SAUMAISE* & *MAUSSAC* le rencontrans un jour à la Bibliotheque Royale, le premier dit aux deux autres; Je pense, que nous pourrions bien tous trois tenir tête à tous les savans de l' Europe; a quoi Mr de *SAUMAISE* repondit: Joignez à tout ce qu'il y a de savans au monde & vous & Mr de *MAUSSAC*, je vous tiendrai tête moi seul. *TILGNERUS* apud *MENCK*. l. c. p. 64. Ipsi tamen deinde uni *MILTONO* haud par deprehensus est. Multo autem hoc impudentior fuit *THURMEJUS*, si thralonicas ejus, sed impias simul spectemus minas; vano fastu haud minus ridiculi *CAGNOLUS*, *ZOILUS*, *ROBORTELIUS*, *MERULA*, cont. *JANUS* l. c. p. 32--38 ut *BARTHIM* aliosque taceamus. *SCALIGERUS*, cum fastu singulari critico significasset se ex sola styli atque scriptio-
nis indole determinaturum auctorum ætatem, a *MURETO* autem fictis *TRABEA* atque *ATTI* carmini-
bus delusus esset, notissimo disticho tamam ejus
laceressimus, ipsa hac vindicta vanior deprehensus;
cont. *Vergnug.* mūs. St. p. 1. p. 56. itemque *BÆ-
LII* Diet. article *TRABEA*. Sed exemplorum nume-
rus prorsus est infinitus; modestiæ vero singulari-
lau-

laude eminent illustres viri, quibus maxima debent scientiae primariae incrementa. Liceat quoque hic loci citare quae de se ipso scribit vir apprime dominus PETRUS CUNÆLIUS: *Aen simu*, inquit, *tam superbe impudentisque arrogantie*, ut in tanta communis natura imbecillitate, solos nos superesse existimemus, quibus interdum opus venia non sit; *Hancinamur omnes alii gravia*, alii leviora; nec est quisquam qui tam bene animum suum disciplinis obsermavit, ut nihil fugere cum possit amplius aut fallere. De Rep. Hebr. libri III:ti proleg. ad DIUTICKIUM p. 246. & deinde: pertinaciam pro opinione inducta haud est nostrum; ipsi nos, si quando errores quosdam nostros odorati fuerimus, sponte hanc gratiam a nobis inibimus & primi eos indicabimus, ne quis forte studio nostri aut amore deceptus, vitia nostra cæcis oculis prætereat. I. c.p.53. Ad quæ verba addit THOMAS CREANUS in notis ad CAMERARII exposit. verluum SOLONIS &c. laudabile hoc viri egregii exemplum ac institutum si omnes sequerentur eruditii, tot tantæque lirium & rixarum materiæ, tot de minimi momenti rebus pudendæ altercationes paulatim pæne intercederent, saltem vix aliquo in orbis eruditii angulo illorum exiguæ quædam reliquiæ superessent. Superbia autem, gloriæ cupido & fastus, qui propriæ imbecillitatis imperfectionis & ignorantiae conscientiæ suffocat, primaria & universalis tare certaminum ridiculorum causa est; nec mitius furius *avaritia* lucidus cupido; quæ ad studium eminendi si accesserit, vis

unita fortior in certamina ridicula præcipites agit
doctos vanos & famelicos; multos, quos eruditio
curta iuppellec alioqui domi teneret, ad congressus im
pares coëgit inedia; in Germania præcipue frequen
tissima ejusmodi sunt certamina, ubi controversantes,
cum veritatis causam agere simulant, re ipsa ven
tris agunt; controversias igitur haud aliter ac opi
mas dapes considerant, largaque fortunæ dona; perinde ac Procuratores seu Advocati gregarii lites & Em
pirici morbos. Neque voluptatem prorsus hie ex
principiorum numero excludere audemus; cuius
videlicet, non tantum in dulcedine victoriae aliquis
senius est, sed etiam in ipso disputandi pruritu.
Lusorum exemplum rem illustrare potest; nec mi
rabitur, qui modo consideraverit, quæ sint volu
ptatum genera, quæ sola consuetudine formantur.
De tuo BARBON ita BALSAEUS: - il a l'ame si
querelleuse, qu' a fin de pouvoir exercer sa mau
vaise humeur, il n' est pas taillé quelque fois d'
être contredit; il desire que chacun lui cede; mais
il est bien aile, que ce devoir vienne apres quel
que forte de resistance; il aime la souverainete, mais il
aime encore plus la contention &c. Oevur. divers p.
359. Accedimus ultimo ad *invidiam*; vitium bellis
& certaminibus producendis natum factumque;
quod in *JUNONIS* exemplo pulchre depinxerunt Po
etæ: cujus, conjugé atque cœlo pellicibus dato in
terram profugæ, interprete *SENECA* in Hercule fu
rente; - - - - - vivaces egit
vi.

Violentus iras animus et sevus dolor

Aeterna bella pace sublata gesit &c.

Etenim & reliqui pravî affectus saepius sub invidiæ vexillo militant. *Charlatani*, inquit *MENCKENIUS* l. c. p. 271. ut merces suas majoris vendant ceterorum medi camina contemnunt, & invidiosissimis traducunt nominibus; id quod jam olim proverbio locum fecit: Medicus medico invidet. Eundem morem in sua arte sequuntur literati, qui circumforanea vanitate ducuntur; hinc multorum inter eosdem certaminum ridiculorum invidia fons est ac scaturigo. Plures fuerunt, in quos quadrant ea, quæ de *ARISTOTEL?* dixit *VERGILII* AUGUSTINUS de *Augm. scient.* cap. 4. eum ratum se bandito regnare posse, nisi more Ottomannorum fratres suos omnnes contrucidasset. Et e contra hand raro celebrium virorum invidi obrectatores spectacula edunt certaminum ridicula; quorum exempla habemus in controversiis quibusdam *NEWTONO*, *WOLFIO*, *CARTESIO*, *PUFFENDORFIO*, *REUCHLINO* &c. motis. Certatibus, quos invidia ridiculos fecit, annomerari quoque solent: *NICHON GRAMATICUS* qui *Sigmatius* appellatus luit, quad nullum librum dimisit sine censura. Vid: *PATERIUS*, T. 13. p. 347. *ALFRED* deinde *TASSONIUS*, qui optima scripta ex invidia centura vexare convevit; docente *MORHOPIO POLYTHIST.* Liter, I 21. p. 265 *SPITZELIUS* etiam in literato felici commentario VI. de maledicentia; plurima huic pertinencia exempla suppeditat. Hinc saepe impares conflictus, quando crassa ignorantia invidum obrectatorem domi detinere nequit. *Theologo-*

gistas Loranenses AGGRIPPA eam ob caussam, adhuc vero magis auctor Epistolarum obscurorum virorum, sive is REUCHLINUS sive HUTENUS fuerit, cont. BATTLE Dict. art. HOCHSTRAT, rilui exposuit; Quid, quod eo usque affectuum pravorum cœcus furor vanos homines transverlos agat, ut, in opprobrium naturæ humanæ, rationis ornamenatum usum suspendant, modo quando illis instigantur aliquid oggannire possint. Sed neque irrationales ejusmodi aulus semper omni prorsus successu carent: un sot trouve toujours, un plus sot qui l' admire, ut vere non minus quam eleganter cecinit BOILEAU. Personatus proinde HOLMBERGII, in comedie Kilde-reisen inscripta, BOMBASTUS, Doctor ille in pillulis, cum genuino Medico disputans, auditores habuit, qui, omnia ex verborum multitudine & gestibus metientes, ineptissimo ardeleni pene victoriæ adjudicarunt: han magister ham min sand Steppen fuld.

Sed reliquæ, quas indigitavimus, specierum certaminum ridiculorum explicationem festinatio & præfens rerum nostrarum habitus jubet in posteriore dissertatione nostræ partem rejicere; ubi simul pugnacis stultitiae in disciplinis singulis, vel talitem partibus eruditiois primariis, specimen vena-
bimur. Quem quidem laborem haud prorsus inutilem futurum remur; cum stultitiam agnoscere sapientiae sit principium. Hanc autem, quæ nos ipsos male habet, moram, ut Lector benevolus exculet, qua par est observantia rogamus.

S. D. G.

Fratri suo Germano atque dilectissimo!

Alterationes Eruditorum & disputationes Republicæ literarie non tam obesse quam prodesse judicamus, quando intra orbitam subsistunt suam; illarum enim ope veritas, ex occulto non nisi multa cum indagatione, sollertia ac sudore aliquin eruenda, haud secus ac ex siccè ignis explicitur. Otiosæ vero ac inutiles Literatorum concertatines ex Thrasonico fastu vel invidia oriundæ, in convitia atque iurgia plerumq; erupunt, veritati ac commodo publico non parum nocitare. Hoc cum Tibi, Frater Dilectissime, elegantem de Certaminibus Literatorum dissertationem luci committendo, delineandum laudabiliter suscepisti: non desse mihi v. lūi, quin mea quoque testarer gaudia, Tibique ex animo gratularer laborum successus; tantoque impensius Tibi gratulator, quanto certius habeo hanc rem carissimis Parentibus nostris cognatisque gratam omnino esse ac jucundam, dum festinantis sic pede ad honoris culmen eniti haud penitendo consilio satagis. De cetero opto voreoque velit DEUS Ter Optimus Maximus maiores Tibi indies largiri progressus, ut fructus laboris ac dili- gentie reportes suo tempore uberrimos!

Fraterno animo posuit

Abrahamus Falander.

Politissime Domine Auctor,
Fautor æfumatissime.

FA Tuorum in me meritorum meique erga Te off-
erii est ratio, ut hac potissimum occasione neutquam
silenda sit. Tanta namque favoris Tui singularis expertus
sum documenta, ut nisi vicissim gratitudinis publicum exhibe-
berem documentum, illo me in posterum haud immerito in-
dignum judicem. Proinde, quum Te propediem de Pugnis
Literatorum Ludieris serio accurateque in Musarum pa-
laestra pugnaturum acceperim, existimo mearum omnino esse
partium conatibus hinc Tuis benigniorem Summi Numi-
nis adprecari aniram. Pugna itaque felix, & pulchre mi-
litie premium Tibi vindica; virtutis hic & eruditiois
laurum; pietatis ibi & gracie coronam! Sic affectu, quam
calamo, prolixiori porret, virtutum

Politissimi Domini Auctoris.

Aestimator minime fucatus
JOH. FORSS
Ostrob.